

فقه فناوری اطلاعات و ارتباطات

حریم خصوصی

جلسه سیزدهم : حکم حریم خصوصی، بحث روایی

۹۲/۱۱/۷

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۱- وجوب استیذان برای ورود

روایت ششم:

دلالت حدیث: این حدیث استقلالاً نشان می‌دهد که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله مقید بودند که قبل از ورود به منزل اذن بگیرند. و واجب است که به فعل پیامبر (ص) تأسی و از آن تبعیت کرد. به دلالت آیه شریفه

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ

اللَّهُ كَثِيرًا (الاحزاب: ۲۱)

از سوی دیگر اگر ورود به منزل دختر بدون اجازه حرام باشد به طریق اولی ورود به منزل غریبه بدون اجازه حرام است. بنابر این ورود به منزل دیگران بدون اجازه مطلقاً حرام است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۱- وجوب استیذان برای ورود

روایت ششم:

در پاسخ به این استدلال باید گفت:

فعل معصوم به تنهایی دلالت بر وجوب ندارد. چون ممکن است فعل بر وجه استحباب و حتی جواز از معصوم صادر شده باشد و بدون قرینه نمی‌توان وجه فعل معصوم را از صرف عمل کشف کرد. و بدون کشف وجه عمل تأسی به او ممکن نیست چون تأسی و تبعیت وقتی صدق می‌کند که اولاً عمل او را انجام دهیم و ثانیاً عمل را بر همان وجهی که او انجام داده انجام دهیم بنابر این اگر معصوم عملی را از باب جواز انجام دهد و ما از باب این که واجب یا مستحب است انجام دهیم به او تأسی نکرده‌ایم. تأسی یعنی هم عمل جوارحی و هم عمل جوانحی (نیت عمل) مطابق فعل معصوم باشد. (العدة فی الاصول)

پس این حدیث دلالتی بر حرمت ورود به منزل غیر بدون اجازه یا وجوب اجازه گرفتن هنگام ورود ندارد چون وجه عمل پیامبر به تنهایی از این حدیث روشن نمی‌گردد.

ولی می‌توان با ضمیمه ادله دیگر قرینه‌ای برای فهم این فعل یافت و وجه عمل را حمل بر وجوب کرد.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

دسته دوم روایاتی هستند که جستجو از زشتی‌های مسلمانان را نهی کرده‌اند. و دلالت بر تحریم حریم خصوصی به معنای آگاهی و مطالعه دارند

از جمله روایاتی که کلینی نقل کرده است:

روایت اول :

- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يَخْلُصِ الْإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ لَا تَذْمُوا الْمُسْلِمِينَ وَ لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ تَعَالَى عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ وَ لَوْ فِي بَيْتِهِ.

- لم يخلص یعنی ایمان در قلبشان پاک و خالص نگردیده

= سند حدیث صحیح است. علی بن النعمان فردی موجه و ثقة بوده که حدیث را به خوبی ثبت می‌کرد (رجال النجاشی) اسحاق بن عمار شیخی از خاندان شیعه و مورد وثوق بوده است (رجال النجاشی) گرچه شیخ طوسی او را فطحی می‌داند در جلسه قبل گفتیم که فطحی بودن نقصی در صحت سند نیست به ویژه اگر اصحاب او را توثیق کرده باشند.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

فطحیه فرقه‌ای از شیعه بودند که بعد از وفات امام صادق علیه السلام قائل به امامت عبدالله ملقب به افطح پسر دوم امام شدند (پسر اول اسماعیل بود که زمان حیات امام از دنیا رفت) عبدالله بعد از وفات امام صادق علیه السلام ادعای امامت کرد با این که جایگاه او نزد امام به اندازه دیگر فرزندان نبوده و اعتقاداتش با امام همخوانی نداشت، چون او با حشویه نشست و برخاست داشت و به مذهب مرجئه تمایل نشان می‌داد. ولی فطحیه حدیثی از امام نقل کردند که امامت در فرزند ارشد ذکور است و قریب به اتفاق اصحاب غیر از تعداد کمی که علم به حق داشتند قول او را در بدو امر پذیرفتند ولی آن عده کم او را امتحان کردند و متوجه شدند که علمی ندارد و رفته رفته ادعایش ضعیف شد و در مقابل، امر امام کاظم علیه السلام با ظهور براهین محکم قوت گرفت. در این حال عده‌ای از فطحیه از قول خود برگشتند. تا این که عبدالله وفات یافت و از خود فرزند ذکوری باقی نگذاشت. در این هنگام اکثر فطحیه جز افراد کمی از قول به امامت او دست کشیدند و قائل به امامت موسی بن جعفر علیه السلام شدند. آن عده کم به امامت او قائل شدند و بعد از او به امامت موسی بن جعفر علیه السلام قائل شدند. (فرق الشیعة للنوبختی؛ الارشاد للمفید) نیز شیخ مفید گوید حدیثی که فطحیه نقل کرده‌اند که امامت در اولاد ذکور ارشد است، روایت نشده مگر به صورتی مشروط و مقید و قید آن این است که اولاد ذکور ارشد، عیب و نقصی نداشته باشد. (الفصول المختارة للمفید) اشاره شیخ مفید به حدیثی است که کلینی آورده است:

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

شیخ مفید در کتاب امالی خود همین روایت را با اندک تفاوتی به سند دیگری آورده است.

قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا
مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يَصِلِ الْإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَا تَذُمَّوا الْمُسْلِمِينَ
فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ فَضَحَهُ فِي جُوفِ بَيْتِهِ.

جعفر بن محمد بن قولویه استاد شیخ مفید، ثقه و از اجلای اصحاب در حدیث و فقه بوده است.

پدرشان محمد بن قولویه از برگزیدگان اصحاب سعد بن عبدالله بوده است. (النجاشی) سعد بن
عبدالله الاشعری نیز از شیوخ طائفه شیعه و فقیه و بسیار وجیه بوده اخبار زیادی در روایات ما از
او نقل شده و تصانیف زیادی داشته است. (همان) در توثیق محمد بن سنان بحث است ولی برخی
معتقدند چون احمد بن محمد بن عیسی الاشعری از او روایات بسیاری نقل کرده در حالی که او
(احمد بن محمد) مقید بوده که از غیر مشایخ حدیث نقل نکند از این رو محمد بن سنان توثیق عام
دارد. بحث از توثیق اسحاق بن عمار نیز در روایت قبل گذشت.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

شیخ مفید در کتاب امالی خود همین روایت را با اندک تفاوتی به سند دیگری آورده است.

قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْقَاسِمِ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ رَحِمَهُ اللَّهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ
بْنِ عِيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا
مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يَصِلِ الْإِيمَانُ إِلَى قَلْبِهِ لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ وَ لَا تَذُمَّوا الْمُسْلِمِينَ
فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَوْرَاتِهِ فَضَحَهُ فِي جُوفِ بَيْتِهِ.

دلالت روایت: تتبع به معنای پی‌جویی و جستجو کردن است و معنای آن قریب به معنای تجسس است یعنی از زشتی‌های مؤمنان جستجو نکنید. و نهی دلالت بر حرمت دارد. ضمن این که در این حدیث آثار وضعی آن نیز برشمرده شده است.÷

نکته‌ای که باید در اینجا ذکر کرد این که در روایت اول کلمه مسلمانها بکار رفته که نشان می‌دهد رعایت حریم خصوصی بین مسلمانها لازم است ولی در روایت دوم کلمه مؤمنان بکار برفته که بر حرمت پی‌جویی حریم خصوصی مؤمنان دلالت دارد. ولی این دو حکم با هم متوافقان هستند و لازم نیست یکی را بر دیگری حمل کنیم. بنابر این تجسس از زشتی‌های همه مسلمانان حرام است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

روایت دوم: بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ص ثُمَّ انْصَرَفَ مُسْرِعًا حَتَّى وَضَعَ يَدَهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ نَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعْشَرَ النَّاسِ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يُخْلِصْ إِلَى قَلْبِهِ لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَ مَنْ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ فَضَحَهُ وَ لَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ. (ثواب الاعمال)

منظور از این اسناد سند احادیث قبلی است که در آنجا آمده:

أَبِي رَه قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ
سند حدیث: ضعیف است.

نام ابی القاسم عبیدالله بن عمران است و از محمد بزرگان علمای مورد وثوق اهل قم بوده است (النجاشی) در وثاقت محمد بن سنان بحث است اما عمده اشکال سند به ابی الجارود بر می گردد. نام ابی الجارود زیاد بن المنذر و از اصحاب امام باقر علیه السلام و امام صادق علیه السلام بوده ولی پس از خروج زید به مذهب زیدیه گراییده او را رأس جارودیه دانسته اند. او کور مادرزاد بود و کشی از امام صادق حدیثی در طعن او آورده است که او کذاب است و قلبش نیز کور است. (الکشی) همچنین ابن غضائری گفته است که اصحاب ما روایات ابی الجارود را که محمد بن سنان واسطه نقل او بوده است نمی پسندند (یکرهون) (رجال ابن الغضائری)

صفوان از ابو بردة بن رجاء نقل کرده بنابر این ابو بردة توثیق عام دارد. ولی او از اصحاب امام صادق علیه السلام است و نمی تواند حدیثی را مستقیماً از پیامبر نقل کند این نشان می دهد که در سند حدیث تصحیف رخ داده و اصل آن ابی برزة بوده که از اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام است و در حدیث بعدی ذکرش می آید.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت

۲- حرمت تتبع عورات

احمد بن محمد بن خالد برقی در کتاب محاسن همین حدیث را چنین آورده است:

- عَنْهُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي بَرَزَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ص ثُمَّ انْصَرَفَ مُسْرِعاً حَتَّى وَضَعَ يَدَهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ ثُمَّ نَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يُخْلِصِ الْإِيمَانَ إِلَى قَلْبِهِ لَا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَبَعَ عَوْرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ وَ مَنْ تَتَبَعَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ فَضَحَهُ وَ لَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ

در اینجا به جای ابی بردة، ابی برزّة آمده که لقبش اسلمی خزاعی مدنی و نامش نضلة بن عبید الله است، برقی نام او را در کنار اصفیای اصحاب امیرالمؤمنین از جمله سلمان و مقداد و ابوذر و عمار ذکر کرده است (رجال البرقی، رجال الطوسی). عبدالرحمن بن ابی نجران ثقة امامی و فرد جلیل القدري است. عنه منظور عن محمد بن علی است به قرینه آنچه در صدر کتاب آمده است: أَحْمَدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْبَرْقِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي: به هر حال سند روایت ضعیف است به خاطر ابی الجارود زیاد بن المنذر که توضیح او گذشت.

دلالت روایت: تتبع به معنای پی جویی و جستجو کردن است و معنای آن قریب به معنای تجسس است یعنی از زشتی‌های مؤمنان تجسس نکنید. و نهی دلالت بر حرمت دارد. ضمن این که در این حدیث آثار وضعی آن نیز برشمرده شده است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۲- حرمت تتبع عورات

نتیجه‌گیری از روایات دسته دوم:

این روایات بر تحریم حریم خصوصی به معنای آگاهی از زشتی‌های مسلمانان و مطالعه و همچنین نگاه و مشاهده آنها دلالت دارند. و نیز به طریق اولی دلالت بر حرمت نشر این اطلاعات نیز دارد. اما این روایات حریم خصوصی به معنای لمس و تماس و معیت و نیز ورود بدون اذن و نیز مداخله و فضولی را شامل نمی‌شود.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

دسته سوم روایاتی هستند که جستجو از لغزش‌های مسلمانان را تحریم کرده است.

فرق بین این دسته از روایات با روایات دسته قبل این است که عورات افعال و اوصاف هر دو را شامل می‌شود در حالی که لغزش تنها افعال را شامل می‌شود. دیگر این که لغزش‌ها نوعاً افعالی هستند که از فاعل مختار ولو به دلیل بی‌توجهی و غیر عمد سر می‌زند در حالی که عورات نوعاً از اوصاف نفسانی یا جسمانی هستند. مثلاً وجود یک غده زائده زشت در بدن لغزش انسان محسوب نمی‌شود ولی از جمله زشتی‌های بدنی است در مقابل یک تصادف ناخواسته یک لغزش است در حالی که زشتی محسوب نمی‌شود.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

مرحوم کلینی در کتاب بابی را به عنوان «کسی که لغزش‌ها و عورات مؤمنان را دنبال کند» باز کرده است:

روایت اول - عَنْهُ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا مَعْشَرَ مَنْ أَسْلَمَ بِلِسَانِهِ وَ لَمْ يُسَلِّمْ بِقَلْبِهِ لَا تَتَّبِعُوا عَثَرَاتِ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّهُ مَنْ تَتَّبَعَ عَثَرَاتِ الْمُسْلِمِينَ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ وَ مَنْ تَتَّبَعَ اللَّهُ عَثَرَتَهُ يَفْضَحْهُ. (الكافي)

در سند حدیث تعلیق و ضمیر بکار رفته است. اصل سند بوده عدة من اصحابنا عن احمد بن محمد بن خالد عن الحجاج. نام الحجاج عبدالله بن محمد و ثقة است (رجال الطوسي) همین طور عاصم بن حمید که فردی ثقة شاخص و صدوقی بوده است. (رجال النجاشی) ابوبصیر یحیی الاسدی نیز از اصحاب اجماع است.

دلالت حدیث: از جستجو از لغزش‌های مسلمانان نهی شده و نهی دلالت بر حرمت دارد ضمن این که آثار وضعی این عمل نیز در حدیث آمده است. نکته این حدیث اعم بودن کلمه مسلمانان نسبت به مؤمنان است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

روایت دوم - عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ أَوْ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تَطْلُبُوا عَثَرَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّ مَنْ تَتَبَعَ عَثَرَاتِ أَخِيهِ تَتَبَعَ اللَّهُ عَثَرَاتِهِ وَ مَنْ تَتَبَعَ اللَّهُ عَثَرَاتِهِ يَفْضَحْهُ وَ لَوْ فِي جَوْفِ بَيْتِهِ.

سند حدیث صحیح است. همه از بزرگان شیعه یا اصحاب اجماع هستند. علی بن اسماعیل فرزند اسماعیل بن عمار الساباطی است از شیعیان و بزرگان ناقل حدیث محسوب شده‌اند. (رجال النجاشی) نام حلبی محمد بن علی بن ابی شعبه است. روایت قبل از امام باقر علیه السلام بود و این روایت از امام صادق علیه السلام

دلالت حدیث مشابه حدیث قبل است با این فرق که روایت اول در باب مسلمانان و اعم از روایت دوم در باب مؤمنان است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت

۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

روایت سوم - مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ وَ الْفَضْلِ ابْنَيْ يَزِيدَ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَ قَالَا أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْكُفْرِ أَنْ يُوَاحِيَ الرَّجُلَ عَلَى الدِّينِ فَيُخْصِيَ عَلَيْهِ عَشْرَاتِهِ وَ زَلَّاتِهِ لِيُعَنِّفَهُ بِهَا يَوْمًا مَا.

سند روایت موثق است. ابراهیم بن یزید الاشعری محرف ابراهیم بن محمد الاشعری است این دو کتابی داشتند که واسطه نقل آن الحسن بن علی بن فضال است که بنابر قولی از اصحاب اجماع است خود نجاشی ابراهیم را توثیق کرده است. (النجاشی) عبدالله بن بکیر گرچه فطحی است ولی ثقة و از اصحاب اجماع است.

کسر

کسر

کسر

کسر

دلالت روایت: تعنیف به معنای تغییر و عیب‌جویی است. احصای لغزش‌ها در این روایت جمع‌آوری و آگاهی و نیز نگاه و مشاهده را شامل می‌شود. اگر این فعل نزدیکترین عمل به کفر باشد دلالت بر شدت حرمت آن دارد.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

روایت چهارم- عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ: أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ إِلَى الْكُفْرِ أَنْ يُوَاحِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ عَلَى الدِّينِ فَيُحْصِيَ عَلَيْهِ زَلَّاتِهِ لِيُعَيِّرَهُ بِهَا يَوْمًا مَا.

سند روایت نیز موثق است ابن فضال نامش الحسن بن علی بن فضال ثقة و بنابر قولی از اصحاب اجماع است بقیه سند مشابه روایت قبل است و احتمالاً این حدیث همان حدیث قبلی است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت
۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

روایت پنجم - عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: أَبْعَدُ مَا
يَكُونُ الْعَبْدُ مِنَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ الرَّجُلُ يُوَاخِي الرَّجُلَ وَ هُوَ يَحْفَظُ عَلَيْهِ زَلَّاتِهِ لِيُعِيرَهُ بِهَا
يَوْمًا مَا.

سند این روایت نیز مشابه روایت قبل است در این روایت عبدالله بن بکیر مستقیماً از
امام صادق علیه السلام روایت کرده و در سند قبل او با واسطه زرارة از امام باقر
علیه السلام روایت کرده است.

بررسی ادله لفظی حرمت حریم خصوصی: روایت ۳- حرمت تتبع لغزش‌ها

نتیجه‌گیری از روایات دسته سوم:

این روایات بر تحریم حریم خصوصی به معنای آگاهی از لغزش‌های مسلمانان و مطالعه و همچنین نگاه و مشاهده آنها دارند. و نیز به طریق اولی دلالت بر حرمت نشر این اطلاعات نیز دلالت دارد. اما این روایات حریم خصوصی به معنای لمس و تماس و معیت و نیز ورود بدون اذن و نیز مداخله و فضولی را شامل نمی‌شود.

و الحمد لله رب العالمين

تعریف مختار

اینک به بررسی احکام این موارد می‌پردازیم:

برای این که حکم حریم خصوصی را در این موارد بیان کنیم باید حکم هشت مورد از تصرفات ذیل را در ادله فقهاتی بررسی کنیم:

• **لمس** بدن خود او یا افراد خانواده او یا دوستان و فامیلش

• **تماس** با بدن خود او یا افراد خانواده او یا دوستان و فامیلش

• **معیت** با دیگری یا حضور یا ورود در مکان دیگری یا معیت با افراد خانواده او یا دوستان و فامیلش

• **ورود** در مکان دیگری بدون حضور (دسترسی به اطلاعات دیگری در مکانی) یا افراد خانواده یا دوستان و فامیلش از جمله حضور در منزل او یا منزل دوستان یا فامیلش

• **نگاه و مشاهده** دیگری، نگاه به عکسهای خصوصی یا خانواده یا دوستان و فامیلش

• **آگاهی و مطالعه** دیگری یا آگاهی و مطالعه مکانهای حضور دیگری یا خانواده دیگری یا دوستان و فامیلش

• **نشر اطلاعات** دیگری، عکسهای خصوصی یا خانواده او یا دوستان و فامیلش

• **مداخله و فضولی** در رابطه ما با خانواده و دوستان و فامیل یا در کارهای او یا خانواده او یا دوستان و فامیلش